

BS/32/2011

REFORMOWAĆ CZY ZARZĄDZAĆ –
POLACY O STRATEGII ORAZ
KOMPETENCJACH RZĄDU
I OPOZYCJI

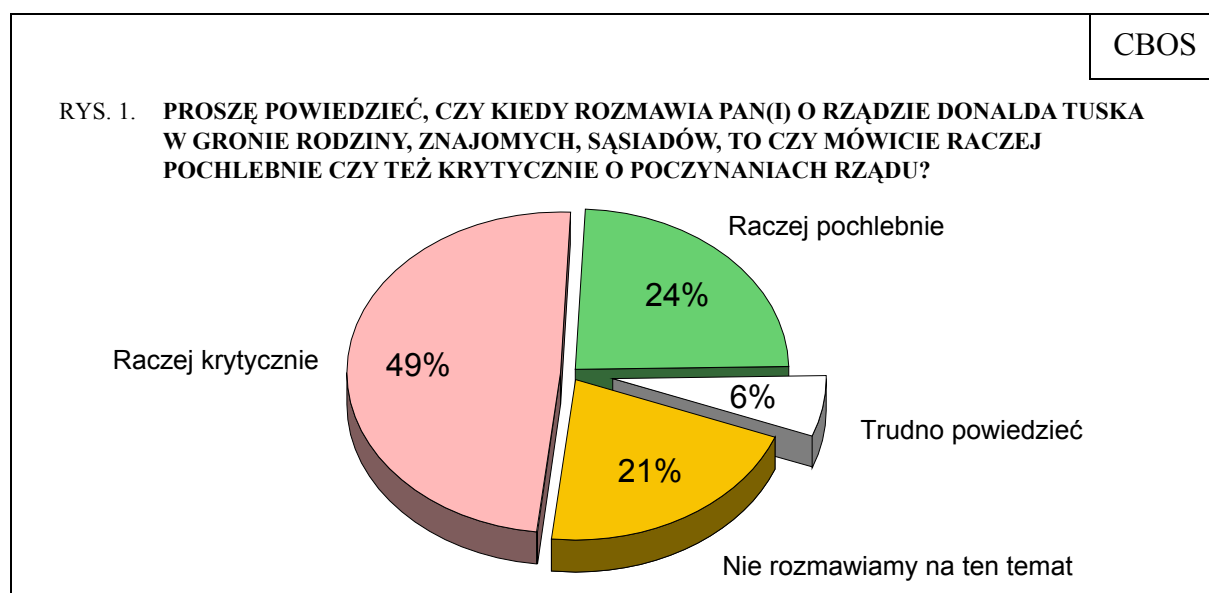
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Rząd Donalda Tuska i sam premier nie mają ostatnio dobrej prasy. Często bywają przedmiotem krytyki zarówno ze strony ugrupowań opozycyjnych, jak i niezależnych ekspertów. Jednak mimo rejestrowanego od początku roku spadku notowań, gabinet Donalda Tuska wciąż ma więcej zwolenników (36%) niż przeciwników (30%)¹. W jednym z ostatnich sondaży² zapytaliśmy Polaków o opinie na temat wiarygodności rządu oraz przyjętej przez niego filozofii i strategii rządzenia państwem. Interesowało nas także, jak Polacy oceniają wizję modernizacji kraju zarówno partii rządzącej, jak i opozycji oraz ich wiedzę co i w jakim kierunku trzeba zmieniać, by kraj się rozwijał, a Polakom żyło się lepiej.

OCENY WIARYGODNOŚCI RZĄDU I POLITYKI INFORMACYJNEJ

Jedna piąta respondentów nie wykazuje zainteresowania pracami rządu – nie komentuje jego działań, nie rozmawia o rządzących, ani w gronie znajomych, ani rodziny. Jeśli jednak już Polacy dyskutują o tym, czym się rząd zajmuje i jakie decyzje podejmuje, to częściej krytykują jego działania (49%), niż wyrażają się o nich pochlebnie (24%).

¹ Patrz komunikat CBOS „Spadek notowań rządu”, marzec 2011 (oprac. B. Roguska).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (248) przeprowadzono w dniach 5 – 12 stycznia 2011 roku na liczącej 989 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Najbardziej pozytywnie do działań rządu są nastawieni respondenci osiągający dochody powyżej średniej (powyżej 1000 zł na osobę w rodzinie), a także usatysfakcjonowani własną sytuacją materialną (31%), respondenci w wieku 18 – 24 lata (30%), mieszkańcy największych miast (32%) oraz osoby z wyższym wykształceniem (30%). Lepszą opinię na temat poczynań rządu Donalda Tuska mają osoby w ogóle nie uczestniczące w praktykach religijnych (33%), niż osoby religijne, a wśród grup społeczno-zawodowych pracownicy usług (34%), kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem oraz pracownicy administracyjno-biurowi (po 33%)

Najczęściej krytycznie o działaniach rządu wypowiadają się rolnicy (61%), średni personel techniczny (57%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (57%), respondenci w wieku przedemerytalnym (55 – 64 lata) – 56% oraz osoby bliskie Kościołowi, biorące udział w praktykach religijnych bardzo często (kilka razy w tygodniu) – 58% lub często (raz w tygodniu) – 52%.

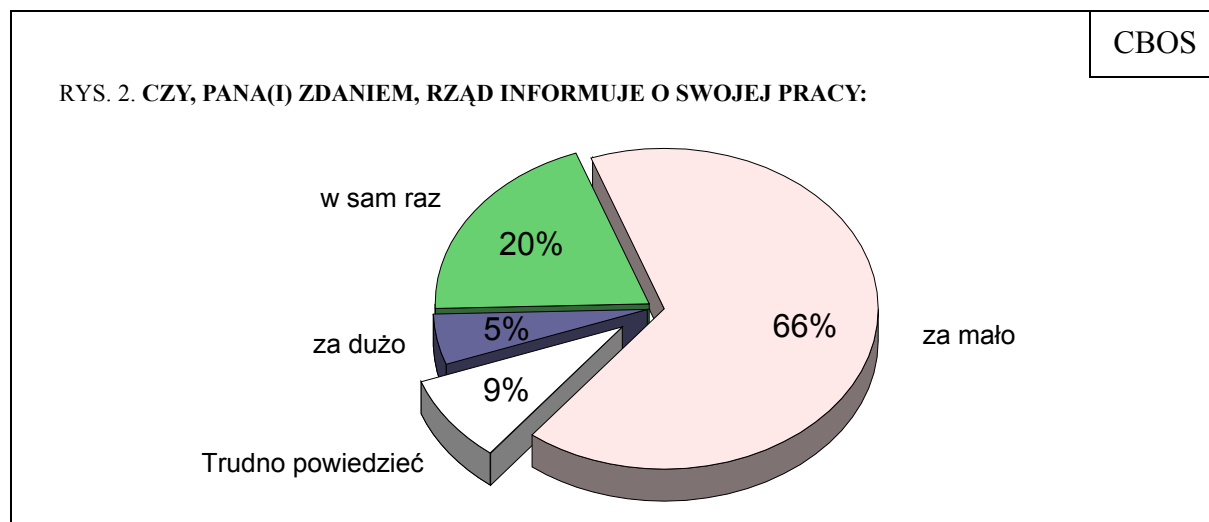
Krytycyzm wobec rządu przeważa w deklaracjach osób o prawicowych poglądach politycznych (54%), natomiast zarówno prawicowcy (27%), jak lewicowcy (29%), a także osoby o centrowych poglądach politycznych (26%) równie często wyrażają się pozytywnie o pracach rządu.

Wśród zwolenników poszczególnych partii politycznych najlepiej o rządzie mówią wyborcy PO – jest to jedyny elektorat, w którym głosy pozytywne dominują nad negatywnymi. Na tle innych partii relatywnie lepiej o rządzie wyrażają się sympatycy SLD, choć ogólnie rzecz biorąc w ich dyskusjach i ocenach wyraźnie przeważają opinie krytyczne. Najbardziej krytyczni są wyborcy PiS oraz współrządzącego PSL. W większości krytyczny jest też ton rozmów wśród osób biernych politycznie i nie biorących udziału wyborach.

Tabela 1

Proszę powiedzieć, czy kiedy rozmawia Pan(i) o rządzie Donalda Tuska w gronie rodziny, znajomych, sąsiadów, to czy mówicie raczej pochlebnie czy też krytycznie o poczynaniach rządu?	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
Raczej pochlebnie	56	19	7	31	16	13
Raczej krytycznie	22	60	81	52	48	53
Nie rozmawiamy na ten temat	15	15	10	12	30	30
Trudno powiedzieć	8	6	2	6	6	4

Zdaniem Polaków polityka informacyjna rządu Donalda Tuska przedstawia wiele do życzenia – dwie trzecie badanych (66%) uważa, że rząd za mało informuje obywateli o swojej pracy. Tylko co piąty ankietowany (20%) jest zadowolony z informacji jakie otrzymuje.

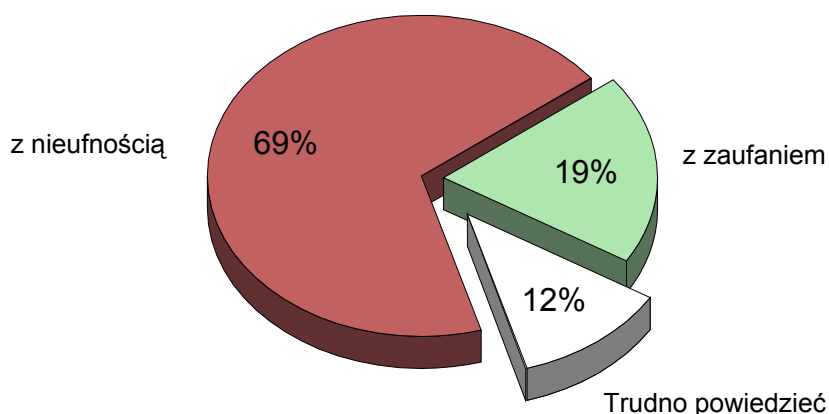
O tym, że rząd zbyt lakonicznie informuje o swoich działaniach przekonani są w większości – choć w różnym stopniu – wyborcy wszystkich partii politycznych.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, rząd informuje o swojej pracy:	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
– za mało	62	59	75	71	69	64
– w sam raz	34	28	13	20	14	15
– za dużo	2	5	6	7	0	6
Trudno powiedzieć	2	8	6	3	18	15

Poczucie niedostatku informacji i wiedzy na temat strategicznych celów i założeń polityki rządu idzie w parze z dużą dozą nieufności wobec oficjalnych enuncjacji i informacji płynących ze strony przedstawicieli rządu. Zdecydowana większość Polaków (69%) bardzo sceptycznie i nieufnie traktuje ich wypowiedzi na temat sytuacji gospodarczej i politycznej kraju. Tylko niespełna jedna piąta ufa tym informacjom. Oznacza to, że w przekazie werbalnym rządzącym jest bardzo trudno przekonać obywateli do swoich racji.

RYS. 3. JEŚLI PRZEDSTAWICIELE RZĄDU INFORMUJĄ O SYTUACJI GOSPODARCZEJ LUB POLITYCZNEJ KRAJU, TO CZY TRAKTUJE PAN(I) ZAZWYCZAJ TE INFORMACJE:

Nieufność w traktowaniu oficjalnych informacji przeważa we wszystkich elektoratach partyjnych – nawet wśród zwolenników PO nieco więcej jest osób traktujących oficjalne przekazy ze sceptycyzmem i dystansem, niż takich, które w nie wierzą. W największym stopniu nieufni wobec deklaracji rządowych są zwolennicy PiS, a także tzw. „milcząca większość”, czyli osoby niegłosujące oraz nieposiadające sprecyzowanych sympatii partyjnych.

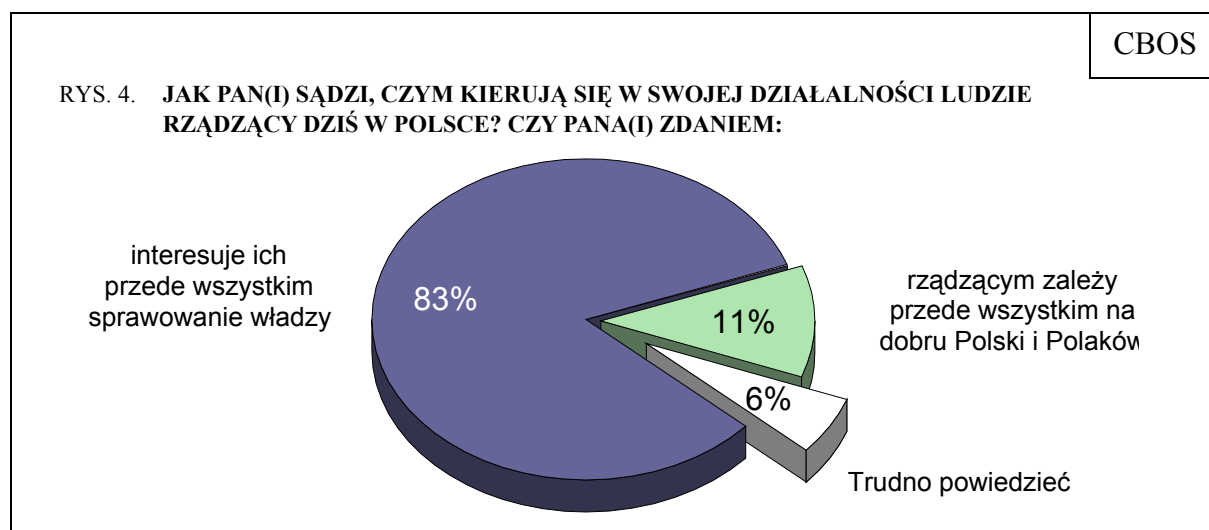
Tabela 3

Jeśli przedstawiciele rządu informują o sytuacji gospodarczej lub politycznej kraju, to czy traktuje Pan(i) zazwyczaj te informacje:	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdeterminowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
– z zaufaniem	42	17	10	33	9	10
– z nieufnością	49	69	88	58	74	76
Trudno powiedzieć	9	14	3	9	17	14

OPINIE O RZĄDZĄCYCH

W naszej najnowszej historii niemal każdy rząd im dłużej sprawował władzę, tym krytyczniej był oceniany przez Polaków. Co oczywiste, tego rodzaju nastawienie obywateli do władzy nasila się zwłaszcza w czasach kryzysowych – krytyczne oceny rządu są tym częstsze, im trudniejsza jest sytuacja gospodarcza w kraju. Toteż rząd koalicji PO-PSL zbiera ostatnio wiele negatywnych opinii.

Ponad cztery piąte badanych (83%) uważa, że rządzący aktualnie krajem skupiają się przede wszystkim na utrzymaniu i sprawowaniu władzy, natomiast w dużo mniejszym stopniu liczą się dla nich cele długofalowe, takie jak dobro kraju i jego obywateli. O tym, że rządzącym zależy przede wszystkim na dobru Polski i Polaków przekonanych jest tylko 11% ankietowanych. Trzeba tu zastrzec, że oceny te mogą dotyczyć nie tylko aktualnie sprawujących władzę, ale całej klasy rządzącej. Bowiem przy tak ogólnie sformułowanym pytaniu o „ludzi rządzących w Polsce” część respondentów może myśleć nie tylko o samym rządzie, ale także o wszystkich innych biorących udział w grze politycznej.

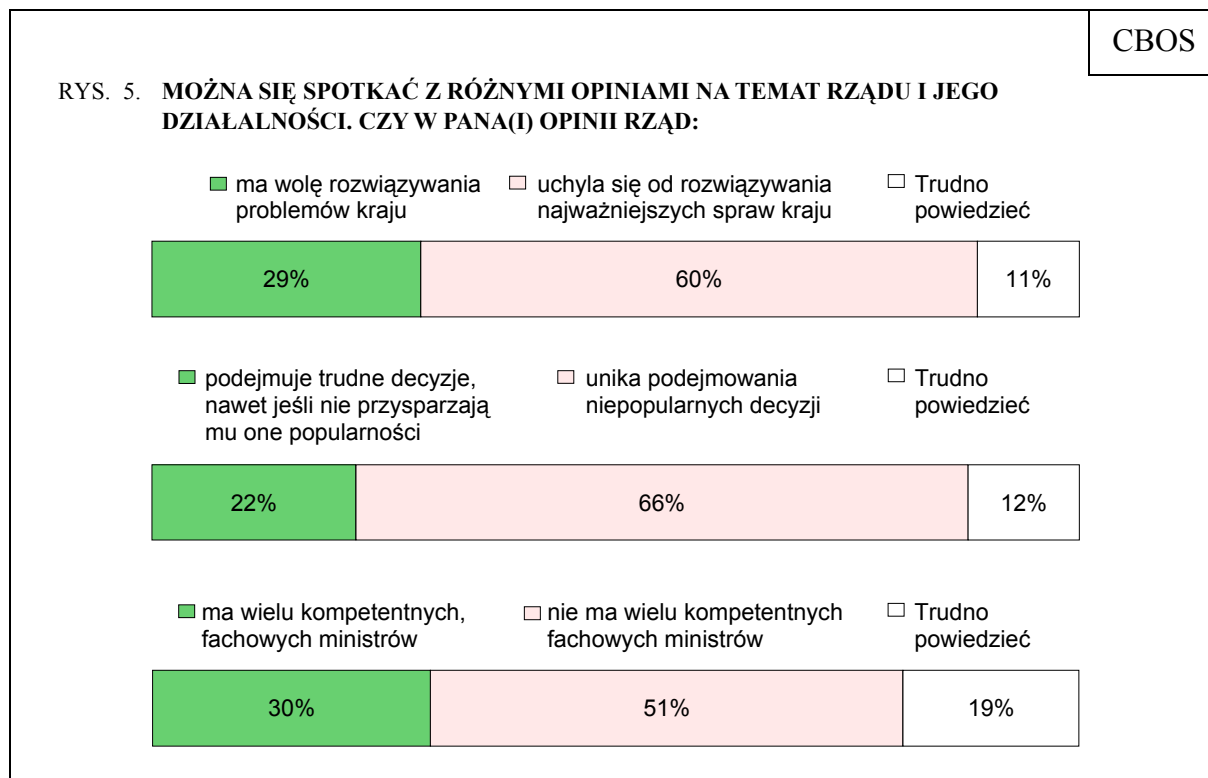

Zwolennicy wszystkich partii przypisują aktualnie rządzącym większą troskę o bieżące cele polityczne i utrzymanie władzy niż o dobro Polski i Polaków. Najbardziej krytyczni wobec rządzących są wyborcy PiS, relatywnie łagodniej traktują ich zwolennicy PO.

Tabela 4

Jak Pan(i) sądzi, czym kierują się w swojej działalności ludzie rządzący dziś w Polsce? Czy Pana(i) zdaniem:	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdeterminowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
– rządzącym zależy przede wszystkim na dobru Polski i Polaków	25	11	4	14	8	6
– interesuje ich przede wszystkim sprawowanie władzy	69	86	91	86	86	87
Trudno powiedzieć	6	3	5	0	7	8

Zdaniem ponad połowy Polaków (60%) rząd Donalda Tuska raczej uchyla się od rozwiązywania najważniejszych problemów kraju. Jego determinację, by je rozwiązać, dostrzega 29% respondentów. Dwie trzecie (66%) sądzi, że obecny rząd unika podejmowania niepopularnych decyzji, a jedna piąta (22%), że je podejmuje nawet wbrew wskaźnikom popularności. Ponad połowa badanych (51%) uważa, że w rządzie nie ma zbyt wielu kompetentnych ministrów, a 30% jest zadowolonych ze składu rządu.

O tym, że rząd Donalda Tuska ma wolę rozwiązywania najważniejszych problemów kraju, w największym stopniu przekonani są wyborcy PO. Wszyscy inni, łącznie ze zwolennikami współrządzącego PSL, wątpią w jego determinację. Najbardziej krytyczni w tym względzie, poza zwolennikami PiS, są niezdecydowani wyborcy, a także osoby bierne politycznie i niemające zamiaru brać udziału w wyborach. Natomiast jeśli chodzi o ocenę zdecydowania w podejmowaniu przez rząd trudnych decyzji, to krytyczni są zwolennicy wszystkich ugrupowań, w tym także sympatycy PO. Kompetencje i fachowość ministrów częściej pozytywnie oceniają wyborcy PO oraz SLD, natomiast pozostali, łącznie z sympatykami współrządzącego PSL nie mają o nich dobrego zdania.

Tabela 5

Czy w Pana(i) opinii rząd:	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
– ma wolę rozwiązywania problemów kraju	56	33	14	46	16	19
– uchyla się od rozwiązywania najważniejszych spraw kraju	39	55	75	46	72	67
Trudno powiedzieć	6	12	11	8	12	14

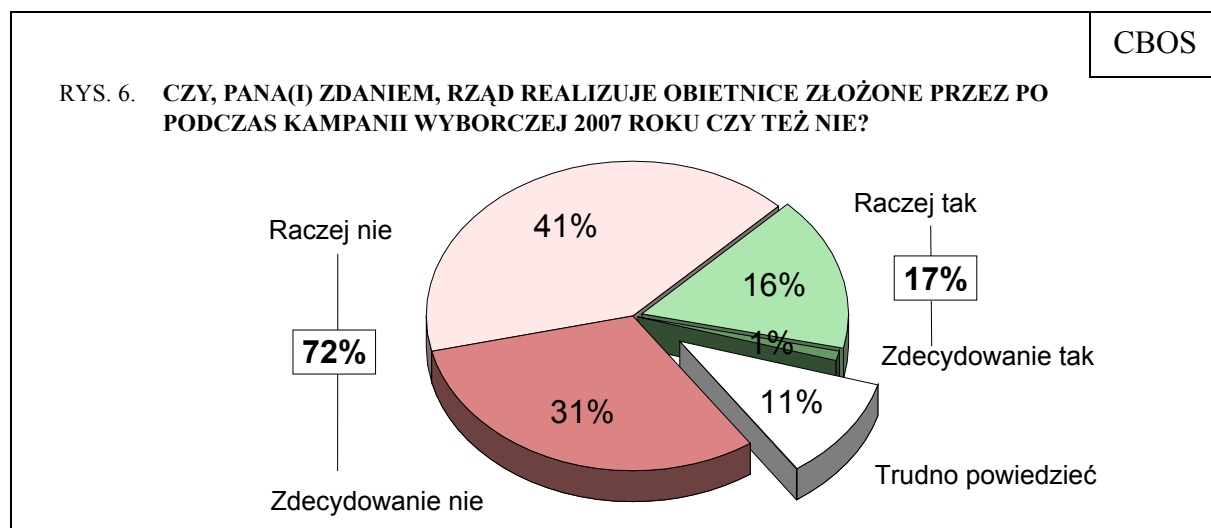
Tabela 6

Czy w Pana(i) opinii rząd:	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
– podejmuje trudne decyzje, nawet jeśli nie przysparzają mu one popularności	35	23	14	25	22	18
– unika podejmowania niepopularnych decyzji	55	66	81	70	62	68
Trudno powiedzieć	10	11	5	5	17	15

Tabela 7

Czy w Pana(i) opinii rząd:	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
– ma wielu kompetentnych, fachowych ministrów	45	34	17	49	21	23
– nie ma wielu kompetentnych, fachowych ministrów	40	40	68	39	54	55
Trudno powiedzieć	14	26	15	12	25	22

Prawie trzy czwarte ankietowanych (72%) uważa, że główna z rządzących partii – PO nie realizuje obietnic złożonych podczas kampanii wyborczej w 2007 roku. Przeciwnego zdania jest tylko 17% badanych.

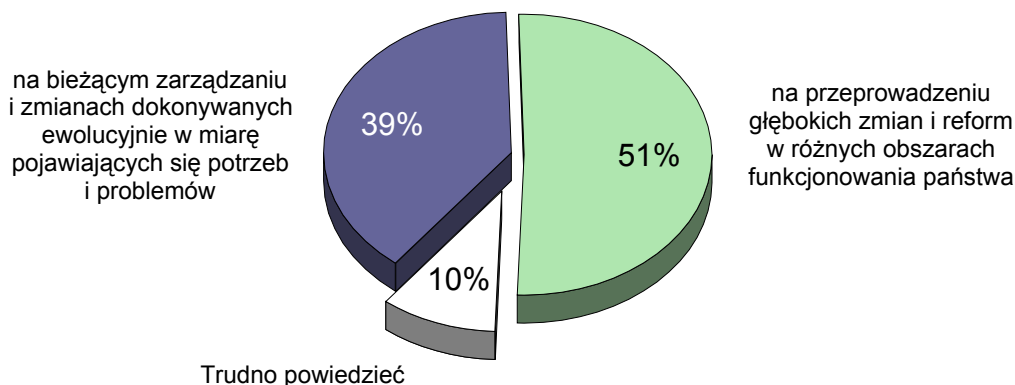
Najbardziej rozczarowani realizacją przedwyborczych obietnic PO są wyborcy – PiS, co może świadczyć o tym, że w tego typu ocenach większe znaczenie mają kwestie polityczne niż merytoryczne. Zwolennicy partii Jarosława Kaczyńskiego raczej korzystają z okazji, by skrytykować nielubiany rząd, niż faktycznie oceniają to, co zrobił, a czego zaniechał. Jednak fakt, że ponad połowa elektoratu PO podziela pogląd, że rząd nie zrealizował swoich obietnic wyborczych, powinien być dla partii rządzącej co najmniej niepokojący. Może bowiem znaczyć, że w najbliższych wyborach, które odbędą się już jesienią, wielu spośród niegdysiejszych wyborców PO, nie zechce zawierzyć partii, na której już raz się zawiedli.

Tabela 8

Czy, Pana(i) zdaniem, rząd realizuje obietnice złożone przez PO podczas kampanii wyborczej 2007 roku czy też nie?	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
Tak	33	21	6	20	11	11
Nie	60	67	90	73	70	75
Trudno powiedzieć	7	12	4	7	19	15

Zgodnie z przyjętą strategią rząd nie chce przed wyborami przeprowadzać radykalnych reform i zmian, skupia się raczej na bieżącym zarządzaniu i rozwiązywaniu aktualnych problemów. Polacy są jednak przekonani, że konieczna jest strategiczna wizja przyszłości i rząd powinien przeprowadzić głębokie reformy i zmiany w różnych obszarach funkcjonowania państwa. Ponad połowa badanych (51%) uważa, że bez względu na koniunkturę wyborczą przed radykalnymi rozwiązaniami nie można uciekać. Dwie piąte ankietowanych (39%) jest zdania, że rząd powinien skupiać się na bieżącym zarządzaniu i zmianach dokonywanych ewolucyjnie w miarę pojawiających się potrzeb czy problemów.

RYS. 7. CZY, PANA(I) ZDANIEM, OBECNIE RZĄD W POLSCE POWINIEN BARDZIEJ SKUPIĆ SIĘ:

O potrzebie głębokich reform i zmian w największym stopniu są przekonani wyborcy PO (61%) i SLD (64%), popierają je również w większości zwolennicy PiS oraz wyborcy niezdecydowani (po 56%). Natomiast najbardziej zachowawczy są zwolennicy PSL – większa część sympatyków tej partii (48%) opowiada się za tym, by rząd przede wszystkim skupił się na bieżącym zarządzaniu, a zmiany powinny być dokonywane raczej ewolucyjnie. Tylko co trzeci zadeklarowany wyborca tej partii (34%) jest zwolennikiem głębokich reform.

Tabela 9

Czy Pana(i) zdaniem obecnie rząd w Polsce powinien bardziej skupić się:	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
– na przeprowadzeniu głębokich zmian i reform w różnych obszarach funkcjonowania państwa	61	34	56	64	56	44
– na bieżącym zarządzaniu i zmianach dokonywanych ewolucyjnie w miarę pojawiających się potrzeb i problemów	36	48	34	35	40	42
Trudno powiedzieć	3	18	10	2	15	14

OCENY KOMPETENCJI PARTII TWORZĄCYCH RZĄD ORAZ PARTII OPOZYCYJNYCH

Choć Polacy oceniają rząd Donalda Tuska krytycznie, nie oznacza to jednak, że są z niego zupełnie niezadowoleni. Nie oznacza to także, że są przekonani, iż aktualna opozycja lepiej by się sprawdziła w rządzeniu.

Połowa ankietowanych jest zdania, że rząd Donalda Tuska tak naprawdę nie wie, jakich strategicznych zmian w naszym kraju należałoby dokonać, by państwo i jego urzędy

lepiej funkcjonowały, a obywatelom lepiej się żyło. Dwie piąte badanych (40%) jest przekonanych, że rząd posiada wiedzę na temat tego, co i jak w Polsce należałoby zmienić. Opinię tę w większości podzielają tylko wyborcy PO, pozostali albo mają co do tego poważne wątpliwości (elektorat PSL i SLD), albo w ogóle są przekonani, że rząd koalicji PO-PSL nie wie, jakich zmian należałoby w Polsce dokonywać i w jaki sposób to zrobić (wyborcy PiS i osoby bierne politycznie).

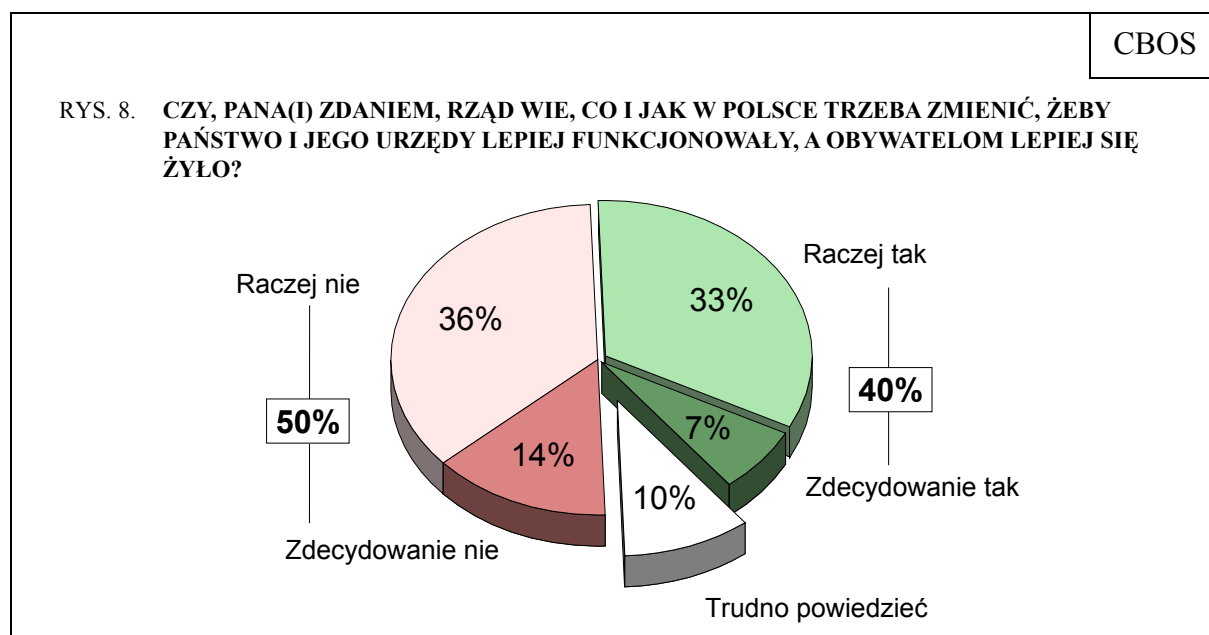
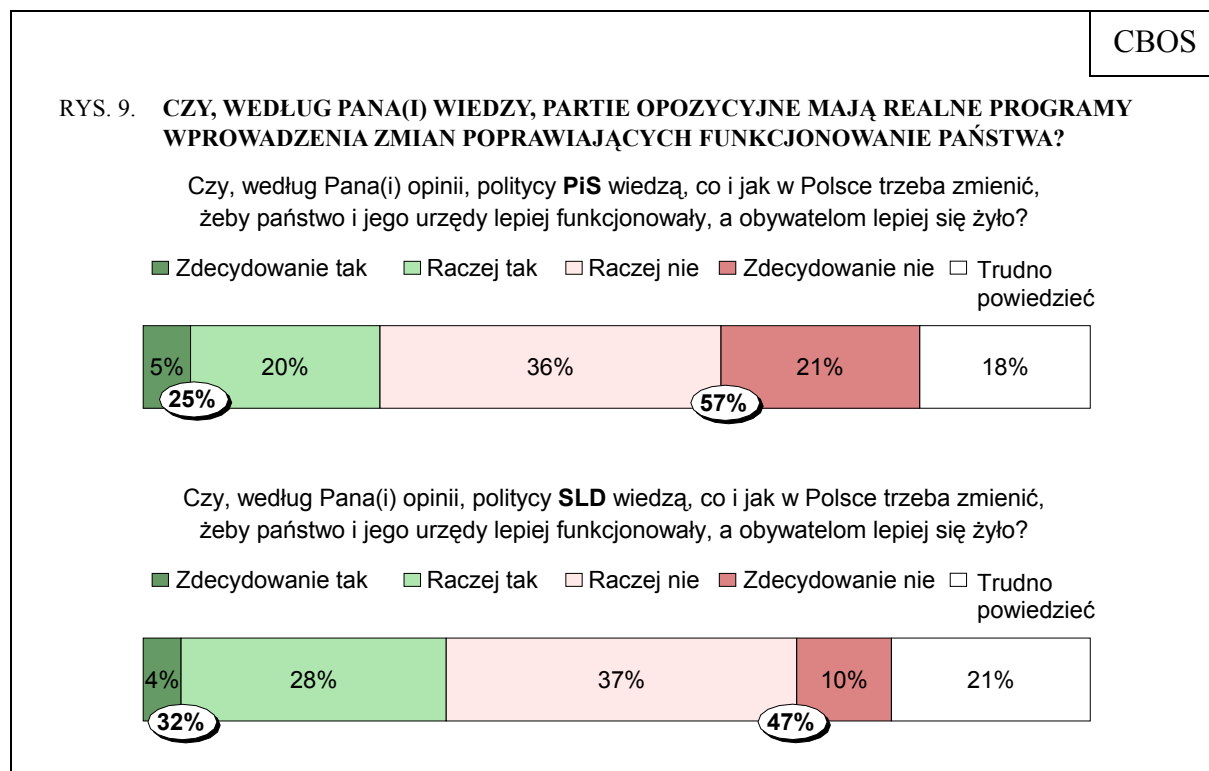

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, rząd wie, co i jak w Polsce trzeba zmienić, żeby państwo i jego urzędy lepiej funkcjonowały, a obywatelom lepiej się żyło?	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
Tak	61	43	28	42	37	32
Nie	35	46	66	48	47	54
Trudno powiedzieć	4	11	5	10	17	14

Jednak, gdy podobne pytanie odniesiemy do dwóch najważniejszych partii opozycyjnych, to opinie Polaków okazują się jeszcze bardziej pesymistyczne. Tylko co trzeci ankietowany jest zdania, że politycy SLD wiedzą, co i jak w Polsce trzeba zmienić, żeby państwo i jego urzędy lepiej funkcjonowały, a obywatelom lepiej się żyło. Prawie połowa badanych jest zdania, że ugrupowanie Grzegorza Napieralskiego nie ma takiej strategicznej wiedzy ani programu. Jeszcze gorzej wyglądają oceny polityków PiS – tylko jedna czwarta ankietowanych ocenia, że władze tej partii mają realną wizję strategiczną rozwoju Polski,

a także wiedzę na temat tego, co i w jaki sposób trzeba zmieniać, by w Polsce było coraz lepiej. Większość jest zdania, że politycy PiS tego nie wiedzą.

Deklaracje elektoratów poszczególnych partii wskazują, że przekonanie o posiadaniu przez dane ugrupowanie jakiejś strategicznej wizji rozwoju kraju jest silnie związane z poparciem dla tego ugrupowania. Inaczej mówiąc, wyborcy popierają daną partię, ponieważ są przekonani, że jej elity adekwatnie rozpoznają rzeczywistość, umieją odróżnić to co ważne, od tego co mniej ważne, a także wiedzą, w jakim kierunku powinien zmieniać się kraj. Tylko zdeklarowani wyborcy PiS w większości są przekonani, że politycy tej partii wiedzą jak należy sterować krajem, by Polska osiągała sukcesy, a Polacy byli zadowoleni z życia. Sympatycy pozostałych ugrupowań w większości są przeciwnego zdania. Podobnie elektorat SLD jest zdania, że politycy tej partii są w pełni przygotowani do rządzenia i nie są w tej opinii odosobnieni, bowiem dzielają ją także w części wyborcy PSL. Zwolennicy pozostałych ugrupowań mają odmienne zdanie na ten temat.

Tabela 11

Czy, według Pana(i) opinii, politycy PiS wiedzą, co i jak w Polsce trzeba zmienić, żeby państwo i jego urzędy lepiej funkcjonowały, a obywatelom lepiej się żyło?	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
Tak	17	24	64	23	23	15
Nie	80	53	25	68	49	57
Trudno powiedzieć	3	23	10	10	29	27

Tabela 12

Czy, według Pana(i) opinii, politycy SLD wiedzą, co i jak w Polsce trzeba zmienić, żeby państwo i jego urzędy lepiej funkcjonowały, a obywatelom lepiej się żyło?	Elektoraty					
	PO	PSL	PiS	SLD	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
Tak	35	42	36	78	18	22
Nie	54	36	54	15	48	47
Trudno powiedzieć	10	23	10	7	34	31

To w jakim stopniu zwolennicy poszczególnych ugrupowań podzielają przekonanie o mądrości strategicznej i wiedzy polityków partii, którą popierają, wskazywać może na stopień identyfikacji z nią jej elektoratów. Kompetencje i wiedzę polityków SLD docenia prawie cztery piąte zwolenników tej partii (78%). Z mniejszą siłą zawierzają swojej partii wyborcy PiS (64%), a także wyborcy PO własnemu rządowi (61%).

Jeśli jako wskaźnik opinii na temat wartości intelektualnej elit poszczególnych ugrupowań potraktować opinie osób pozostających poza bieżącym zaangażowaniem politycznym, to można stwierdzić, że pod tym względem najlepiej wypadają politycy SLD. Wśród osób biernych politycznie 47% uważa, że politycy SLD nie wiedzą, co i jak trzeba w kraju zmieniać, a 22% ocenia, że ugrupowanie to ma wizję strategiczną rozwoju kraju. Z kolei rząd PO-PSL osiąga największy odsetek wskazań pozytywnych (32%), ale jednocześnie częściej zbiera opinie negatywne – ponad połowa osób biernych politycznie (54%) ocenia, że rząd nie ma wizji przyszłości kraju. Najgorzej pod tym względem wyglądają oceny polityków PiS – osoby bierne politycznie w większości są zdania, że politycy PiS nie mają żadnej wizji strategicznej rozwoju kraju (57%), a tylko nieliczni (15%) są odmiennego zdania.

Polacy bardzo krytycznie traktują wszelkie oficjalne informacje płynące ze strony polityków rządowych. Polityka informacyjna jest zdaniem ankietowanych słabym punktem rządu Donald Tuska, a jednocześnie jego większa aktywność w tym zakresie wcale nie gwarantowałaby mu sukcesu. Sceptycyzm oraz nieufność wydają się naturalną postawą Polaków wobec władzy, co nie zmienia faktu, że jednocześnie chcieliby być lepiej poinformowani o tym, co zamierza i co robi rząd.

Polacy są zdania, że aktualnie rządzący nastawieni są przede wszystkim na realizację celów związanych z utrzymaniem władzy a nie celów długofalowych. Uważają, że rząd Donalda Tuska raczej unika podejmowania niepopularnych decyzji, a także uchyla się od rozwiązywania najważniejszych problemów, przed którymi stoi nasz kraj. Większość zwolenników PO jest zdania, że rząd nie realizuje obietnic złożonych podczas kampanii wyborczej w 2007 roku. Polacy wyraźnie częściej przychylają się do opinii, że rząd powinien skupić się na reformach strategicznych i przebudowie źle funkcjonujących obszarów życia społecznego, niż ograniczać się tylko do bieżącego zarządzania i ewentualnego „łatania dziur”, gdy takie się pojawią. Ankietowani nie są przekonani co do tego, że rząd ma długofalową wizję rozwoju kraju i wie, co w Polsce trzeba zmieniać, by państwo lepiej funkcjonowało, a obywatelom lepiej się żyło. Jednak na tle ocen partii opozycyjnych, w tym szczególnie na tle opinii o głównym konkurencie – PiS, oceny rządu wypadają nienajgorzej, bowiem dwie piąte badanych jest przekonanych, że rząd ma strategię rządzenia krajem, zaś w przypadku PiS to tylko jedna czwarta wskazań. Warto jeszcze zauważyć, że o rządzie lepszą opinię mają wyborcy opozycyjnego SLD, niż zwolennicy koalicyjnego PSL, którzy pozostają wobec własnego rządu bardzo krytyczni.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

Tabela 1

		Proszę powiedzieć, czy kiedy rozmawia Pan(i) o rządzie Donalda Tuska w gronie rodziny, znajomych, sąsiadów, to czy mówicie raczej pochlebnie czy też krytycznie o poczynaniach rządu?				Liczba osób
		Raczej pochlebnie	Raczej krytycznie	Nie rozmawiamy na ten temat	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		24	49	21	6	987
Płeć	Mężczyźni	28	49	18	6	470
	Kobiety	22	49	24	5	517
Wiek	18-24 lata	30	45	20	6	129
	25-34	28	50	19	3	193
	35-44	27	49	21	3	151
	45-54	22	50	22	7	170
	55-64	20	56	18	7	169
	65 lat i więcej	22	43	28	6	176
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	54	22	4	372
	Miasto do 20 tys.	21	50	24	5	129
	20-100 tys.	29	45	22	4	193
	101-500 tys.	29	44	20	7	164
	501 tys. i więcej mieszk.	32	44	17	8	129
Wykształcenie	Podstawowe	23	43	28	6	232
	Zasadnicze zawodowe	18	57	22	4	244
	Średnie	28	47	19	6	335
	Wyższe	30	49	17	5	176
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	48	14	5	100
	Średni personel, technicy	24	57	15	5	47
	Pracownicy adm.-biurowi	33	34	30	3	50
	Pracownicy usług	34	49	11	6	62
	Robotnicy wykwalifikowani	23	50	23	4	124
	Robotnicy niewykwalifik.	14	50	26	11	51
	Rolnicy	18	61	17	4	37
	Pracujący na własny rach.	19	47	25	9	46
Bierni zawodowo	Renciści	20	49	27	4	66
	Emeryci	21	49	24	6	206
	Uczniowie i studenci	29	46	15	10	73
	Bezrobotni	24	51	21	4	71
	Gospodynie domowe i inni	23	46	31		55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	31	45	18	6	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	59	21	4	64
	sekt. pryw. poza rolnict.	26	48	20	5	220
	prywatnym gosp. rolnym	20	60	16	5	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	19	55	22	4	174
	501-750	17	58	22	3	120
	751-1000	21	51	23	5	179
	1001-1500	34	42	18	5	165
	Powyżej 1500 zł	37	44	13	5	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	15	49	33	3	152
	Średnie	21	49	23	7	423
	Dobre	31	49	16	5	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	58	29		49
	Raz w tygodniu	23	52	18	6	470
	1-2 razy w miesiącu	20	51	24	5	136
	Kilka razy w roku	28	39	28	5	227
	W ogóle nie uczestniczy	33	48	15	4	105
Poglądy polityczne	Lewica	29	49	20	2	148
	Centrum	26	49	20	5	345
	Prawica	27	54	13	6	319
	Trudno powiedzieć	13	39	41	8	176

Tabela 2

		Jeśli przedstawiciele rządu informują o sytuacji gospodarczej lub politycznej kraju, to czy traktuje Pan(i) zazwyczaj te informacje:			Liczba osób
		z zaufaniem	z nieufnością	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		19	69	12	984
Płeć	Mężczyźni	22	70	8	469
	Kobiety	17	69	14	515
Wiek	18-24 lata	21	69	9	129
	25-34	22	68	11	193
	35-44	17	75	9	150
	45-54	18	76	7	170
	55-64	19	67	14	167
	65 lat i więcej	21	63	16	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	16	69	14	370
	Miasto do 20 tys.	14	76	10	129
	20-100 tys.	22	68	10	192
	101-500 tys.	27	67	6	164
	501 tys. i więcej mieszk.	21	68	11	129
Wykształcenie	Podstawowe	20	66	15	230
	Zasadnicze zawodowe	13	78	9	244
	Średnie	21	68	11	333
	Wyższe	24	65	11	176
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	62	13	100
	Średni personel, technicy	24	68	8	47
	Pracownicy adm.-biurowi	27	63	10	50
	Pracownicy usług	22	72	5	62
	Robotnicy wykwalifikowani	16	74	10	124
	Robotnicy niewykwalifik.	16	70	14	51
	Rolnicy	17	60	23	37
	Pracujący na własny rach.	22	70	8	46
Bierni zawodowo	Renciści	13	73	14	65
	Emeryci	18	68	14	206
	Uczniowie i studenci	26	66	8	73
	Bezrobotni	13	81	6	71
	Gospodynie domowe i inni	17	73	11	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	20	68	12	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	22	75	3	64
	sekt. prywat. poza rolnict.	23	68	9	220
	prywatnym gosp. rolnym	13	70	17	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	12	82	7	174
	501-750	16	70	14	119
	751-1000	18	71	12	178
	1001-1500	22	65	13	165
	Powyżej 1500 zł	30	59	10	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	74	14	151
	Średnie	14	73	13	420
	Dobre	28	64	8	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	68	10	49
	Raz w tygodniu	17	70	12	466
	1-2 razy w miesiącu	17	72	10	136
	Kilka razy w roku	24	65	11	227
	W ogóle nie uczestniczy	21	71	8	105
Poglądy polityczne	Lewica	29	63	8	148
	Centrum	17	73	10	345
	Prawica	23	69	8	317
	Trudno powiedzieć	9	68	23	174

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, rząd realizuje obietnice złożone przez PO podczas kampanii wyborczej 2007 roku czy też nie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		17	72	11	986
Płeć	Mężczyźni	20	71	9	469
	Kobiety	13	74	13	516
Wiek	18-24 lata	18	67	16	129
	25-34	18	69	13	193
	35-44	20	72	8	151
	45-54	17	78	5	170
	55-64	15	80	6	169
	65 lat i więcej	13	70	18	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	78	10	372
	Miasto do 20 tys.	10	78	12	129
	20-100 tys.	21	65	14	192
	101-500 tys.	23	69	8	164
	501 tys. i więcej mieszk.	21	68	10	129
Wykształcenie	Podstawowe	12	73	15	230
	Zasadnicze zawodowe	12	79	9	244
	Średnie	19	71	10	335
	Wyższe	23	66	10	176
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	63	11	100
	Średni personel, technicy	16	77	7	47
	Pracownicy adm.-biurowi	21	66	13	50
	Pracownicy usług	23	66	11	62
	Robotnicy wykwalifikowani	16	76	8	124
	Robotnicy niewykwalifik.	8	81	12	51
	Rolnicy	15	75	10	37
	Pracujący na własny rach.	12	77	11	46
Bierni zawodowo	Renciści	16	74	10	66
	Emeryci	14	74	12	206
	Uczniowie i studenci	21	68	11	73
	Bezrobotni	13	79	8	71
	Gospodynie domowe i inni	15	68	17	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	65	11	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	21	78	1	64
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	78	11	220
	prywatnym gosp. rolnym	22	72	6	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	82	8	174
	501-750	12	72	16	119
	751-1000	17	71	11	179
	1001-1500	24	64	13	165
	Powyżej 1500 zł	21	71	8	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	77	15	151
	Średnie	15	73	12	422
	Dobre	21	70	9	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	9	81	10	49
	Raz w tygodniu	15	73	12	469
	1-2 razy w miesiącu	18	71	11	136
	Kilka razy w roku	17	71	12	227
	W ogóle nie uczestniczy	24	71	5	105
Poglądy polityczne	Lewica	22	71	7	148
	Centrum	16	76	8	345
	Prawica	19	72	9	318
	Trudno powiedzieć	10	67	24	176

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie rząd w Polsce powinien bardziej skupić się:			Liczba osób
		na przeprowadzeniu głębokich zmian i reform w różnych obszarach funkcjonowania państwa	na bieżącym zarządzaniu i zmianach dokonywanych ewolucyjnie w miarę pojawiających się potrzeb i problemów	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		51	39	10	982
Płeć	Mężczyźni	59	34	7	468
	Kobiety	43	44	12	513
Wiek	18-24 lata	48	48	4	129
	25-34	53	42	5	193
	35-44	57	37	6	150
	45-54	53	38	9	169
	55-64	57	36	7	167
	65 lat i więcej	39	35	26	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	43	13	372
	Miasto do 20 tys.	54	38	8	129
	20-100 tys.	51	36	13	192
	101-500 tys.	61	35	4	160
	501 tys. i więcej mieszk.	55	40	5	129
Wykształcenie	Podstawowe	41	40	19	232
	Zasadnicze zawodowe	45	45	10	239
	Średnie	55	39	6	334
	Wyższe	65	31	4	176
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	28	6	100
	Średni personel, technicy	67	33		47
	Pracownicy adm.-biurowi	51	49		49
	Pracownicy usług	53	36	11	62
	Robotnicy wykwalifikowani	59	32	9	123
	Robotnicy niewykwalifik.	55	36	9	51
	Rolnicy	29	59	12	37
	Pracujący na własny rach.	50	42	8	46
Bierni zawodowo	Renciści	34	46	20	66
	Emeryci	48	35	17	204
	Uczniowie i studenci	50	47	4	73
	Bezrobotni	46	46	8	71
	Gospodynie domowe i inni	41	52	7	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	60	33	7	161
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	59	37	5	63
	sekt. prywat. poza rolnict.	56	38	6	220
	prywatnym gosp. rolnym	38	58	5	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	44	46	10	174
	501-750	41	50	9	120
	751-1000	48	40	12	176
	1001-1500	58	33	9	164
	Powyżej 1500 zł	59	34	7	153
Ocena własnych war. mater.	Złe	41	39	19	148
	Średnie	48	41	12	422
	Dobre	58	37	5	412
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	44	40	16	48
	Raz w tygodniu	52	37	11	468
	1-2 razy w miesiącu	45	43	11	136
	Kilka razy w roku	53	40	7	225
	W ogóle nie uczestniczy	52	40	9	105
Poglądy polityczne	Lewica	59	37	5	147
	Centrum	54	41	5	344
	Prawica	55	39	7	318
	Trudno powiedzieć	32	38	30	173

Tabela 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, rząd wie, co i jak w Polsce trzeba zmienić, żeby państwo i jego urzędy lepiej funkcjonowały, a obywatelom lepiej się żyło?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		40	50	10	986
Płeć	Mężczyźni	41	51	8	469
	Kobiety	40	48	11	516
Wiek	18-24 lata	40	53	7	129
	25-34	41	51	8	193
	35-44	42	50	8	151
	45-54	36	55	9	170
	55-64	45	47	8	169
	65 lat i więcej	40	42	17	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	35	51	14	372
	Miasto do 20 tys.	39	52	8	129
	20-100 tys.	41	50	9	193
	101-500 tys.	48	46	6	163
	501 tys. i więcej mieszk.	49	47	4	129
Wykształcenie	Podstawowe	39	49	12	231
	Zasadnicze zawodowe	33	55	12	243
	Średnie	42	49	8	335
	Wyższe	52	43	5	176
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	51	42	7	100
	Średni personel, technicy	35	57	7	47
	Pracownicy adm.-biurowi	50	44	7	50
	Pracownicy usług	29	61	10	62
	Robotnicy wykwalifikowani	37	53	10	124
	Robotnicy niewykwalifik.	35	50	15	51
	Rolnicy	27	61	12	37
Pracujący na własny rach.	46	47	7	46	
Bierni zawodowo	Renciści	39	51	11	66
	Emeryci	44	43	13	205
	Uczniowie i studenci	49	42	9	73
	Bezrobotni	27	62	11	71
	Gospodynie domowe i inni	46	52	2	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	42	49	9	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	56		64
	sekt. pryw. poza rolnict.	40	51	9	220
	prywatnym gosp. rolnym	36	51	12	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	34	59	6	174
	501-750	35	52	14	120
	751-1000	40	51	9	178
	1001-1500	46	44	10	165
	Powyżej 1500 zł	53	40	7	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	55	16	150
	Średnie	37	52	11	423
	Dobre	49	45	6	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	71	7	48
	Raz w tygodniu	43	47	11	470
	1-2 razy w miesiącu	38	49	13	136
	Kilka razy w roku	41	51	7	227
	W ogóle nie uczestniczy	42	51	8	105
Poglądy polityczne	Lewica	45	49	6	148
	Centrum	40	55	5	345
	Prawica	47	47	6	319
	Trudno powiedzieć	27	45	28	175

Tabela 6

		Czy, według Pana(i) wiedzy, partie opozycyjne mają realne programy wprowadzenia zmian poprawiających funkcjonowanie państwa? Czy, według Pana(i) opinii, politycy PiS wiedzą, co i jak w Polsce trzeba zmienić, żeby państwo i jego urzędy lepiej funkcjonowały, a obywatelom lepiej się żyło?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		25	57	18	986
Płeć	Mężczyźni	26	59	15	469
	Kobiety	25	55	20	516
Wiek	18-24 lata	35	54	11	129
	25-34	21	65	14	193
	35-44	18	64	18	151
	45-54	24	59	16	170
	55-64	27	57	16	169
	65 lat i więcej	28	43	29	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	52	24	372
	Miasto do 20 tys.	28	58	14	129
	20-100 tys.	22	59	19	193
	101-500 tys.	26	62	12	163
	501 tys. i więcej mieszk.	28	63	9	129
Wykształcenie	Podstawowe	25	47	28	231
	Zasadnicze zawodowe	25	56	19	243
	Średnie	26	61	13	335
	Wyższe	25	65	10	176
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	28	62	11	100
	Średni personel, technicy	20	69	12	47
	Pracownicy adm.-biurowi	15	76	9	50
	Pracownicy usług	22	69	9	62
	Robotnicy wykwalifikowani	27	56	17	124
	Robotnicy niewykwalifik.	21	55	24	51
	Rolnicy	29	51	20	37
	Pracujący na własny rach.	17	60	23	46
Bierni zawodowo	Renciści	27	43	31	66
	Emeryci	29	48	23	205
	Uczniowie i studenci	35	54	11	73
	Bezrobotni	25	59	17	71
	Gospodynie domowe i inni	16	68	16	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	64	13	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	62	12	64
	sekt. pryw. poza rolnict.	21	64	15	220
	prywatnym gosp. rolnym	23	55	22	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	29	51	20	174
	501-750	24	60	16	120
	751-1000	22	57	20	178
	1001-1500	31	54	15	165
	Powyżej 1500 zł	16	72	12	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	23	47	30	150
	Średnie	26	55	19	423
	Dobre	26	63	11	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	44	38	18	48
	Raz w tygodniu	31	51	19	470
	1-2 razy w miesiącu	23	53	24	136
	Kilka razy w roku	17	70	13	227
	W ogóle nie uczestniczy	15	73	12	105
Poglądy polityczne	Lewica	21	65	14	148
	Centrum	18	70	13	345
	Prawica	38	49	13	319
	Trudno powiedzieć	21	40	40	175

Tabela 7

		Czy, według Pana(i) opinii, politycy SLD wiedzą, co i jak w Polsce trzeba zmienić, żeby państwo i jego urzędy lepiej funkcjonowały, a obywatelom lepiej się żyło?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		32	47	21	984
Płeć	Mężczyźni	33	49	17	469
	Kobiety	30	45	24	515
Wiek	18-24 lata	32	48	20	129
	25-34	32	50	18	193
	35-44	33	48	20	151
	45-54	27	53	21	170
	55-64	38	45	17	169
	65 lat i więcej	29	40	31	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	27	48	25	372
	Miasto do 20 tys.	32	48	20	129
	20-100 tys.	32	45	23	191
	101-500 tys.	32	50	18	163
	501 tys. i więcej mieszk.	46	43	11	129
Wykształcenie	Podstawowe	24	44	31	230
	Zasadnicze zawodowe	33	47	20	242
	Średnie	32	49	19	335
	Wyższe	38	49	13	176
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	39	47	14	100
	Średni personel, technicy	37	49	14	47
	Pracownicy adm.-biurowi	22	60	19	50
	Pracownicy usług	22	62	17	62
	Robotnicy wykwalifikowani	30	49	20	124
	Robotnicy niewykwalifik.	28	49	23	51
	Rolnicy	42	41	17	37
Pracujący na własny rach.	16	53	31	46	
Bierni zawodowo	Renciści	31	32	37	66
	Emeryci	36	40	24	204
	Uczniowie i studenci	39	46	15	73
	Bezrobotni	30	49	21	71
	Gospodynie domowe i inni	26	55	19	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	32	52	16	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	43	44	14	64
	sekt. pryw. poza rolnict.	24	55	21	220
	prywatnym gosp. rolnym	36	46	18	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	30	47	24	174
	501-750	27	48	26	120
	751-1000	33	47	20	176
	1001-1500	35	48	17	165
	Powyżej 1500 zł	38	49	13	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	48	28	150
	Średnie	30	46	24	422
	Dobre	36	48	15	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	50	26	48
	Raz w tygodniu	31	48	20	469
	1-2 razy w miesiącu	28	44	28	136
	Kilka razy w roku	34	47	19	227
	W ogóle nie uczestniczy	37	45	18	105
Poglądy polityczne	Lewica	60	27	13	147
	Centrum	27	56	17	345
	Prawica	32	53	15	319
	Trudno powiedzieć	16	37	47	174